

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝANSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Vstal z mrtvých!

Vstal z mrtvých! Snáď niet ani jedného medzi našimi čitateľmi, ktorého by tieto slová v hĺbke srdca nepohly. Leží v nich toľko látky ku rozmýšľaniu, toľko potešiteľného a uspokojivého, jako v málo ktorej inej vete.

Po smrti — život, po utrpení — radosť, po opovrzení — oslava, čo iné môže človeka

viac pobádať ku snášaniam všetkých strastí života a nevinne trpených príkroští? Čo môže lepšie zamedziť beznádejné zúfalstvo, čoskôr vykoreniť vždy viac sa zmáhajúcu netečnosť ku všetkému vyššiemu, čo mocnejšie bojovať proti neciteľnému, všade osoh hľadajúceho sobectvu, jako myšlienka, že mimo života na tejto zemi jest ešte iný život, že hrob *nie* zakončením bytosti ľudskej?! Keby človek

dľa náuk niektorých učencov bol len zdokonálenou opicou, či by nebolo dychtenie po «večnej» sláve, po «nesmrteľných» zásluhách, či by nebola nezhľadnosť, šlachetnosť a obetovavosť holým nesmyslom? Ba či by nebola úplne smiešnou láska k vlasti, snaha o jej rozkvet a slávu, ušľachtilé predstihovanie sa národov na poli práce duševnej, keby sme tu na tejto zemi boli len na to, aby sme sa niekedy stali pokrmom červíkov?

Vstal z mrtvých! — Áno, vstal a svedčí nám o tom i zo spánku prebúdajúca sa príroda; každý, i ten najnepatrnejší kvietok

novému životu, oživuje všetko. I príroda teda slávi svoje vzkriesenie práve tak, jako i my oslavujeme hlučným «hallelujah» Toho, ktorý zomrel a vstal z mrtvých.

Kto si priateľom divov a milovníkom myšlienok, vyjdí jedného pekného rána do prírody a uvidíš veci, budú sa ti prúdiť hlavou myšlienkami,

že by si hneď kľakol a klaňal sa tej mocnej, neviditeľnej bytosti, ktorá to všetko tvorí. Obzri si dobre len jeden-jediný kvietok, všimni si pozorne len jedného chrobáčka a uvidíš, že sú tieto živočíšky, tieto kvietky nie menej podivné, než ohromné hviezdy so svojimi nesmiernymi cestami po oblohe nebeskej . . .

Vstal z mrtvých! — riekne sa niekedy o tom sbore, ku ktorému všetci náležime, o tom telese, na

ktorého zošľachtení a o ktorého blaho všetci dľa svojich síl pracovať máme — o ľudstve. Áno, *vstal z mrtvých*, riecť bude možno o celom ľudstve sveta len vtedy, keď prestane zášť, nenávisť jedného národa oproti druhému, keď prestane jeden utlačovať druhého, keď nebude treba na udržanie pokoja kanónov a pevností, keď nebude viac matka oplakávať v boji padlého syna, len vtedy bude to možno riecť o ľudstve, keď nastane bratská, spoločná láska všetkých národov sveta — a keď nabudne všeobecnej platnosti to utešené, ale aj vznešené prikázanie: «miluj bližného svojho, jako seba samého!»

Vzkriesenie Krista Pána.

Bohužiaľ, nevidíme blízko deň tohoto slávneho vzkriesenia, ale raz ten veľký deň predsa príde, prísť musí a šťastní, blažení budú tí, ktorí toto vzkriesenie oslavovať budú.

Slovo k rodákom.

Nesprávna sejba dáva nevýnosnú žatvu. Zlé semä, nedostatočná pôda nevydá úrody. A preto nie div, že i ľudová strana tak, sa zdá, nie je iným, ako samo v sebe zakrpatený stromček, ktorý je ešte nad to i do kvetníka zasadený. Že je tomu tak, so dňa na deň to zkusujeme. S veľkým hlukom započaté hnutie ustáva; ba nielen že nenapreduje, nielen že nestojí, ale rozhodne nazpät kráča, zaniká. Strana, ktorá v mene millionov hovorila, ba vrieskala, i z tých pár tisíc privržencov, ktorí novotou a vábivým názvom omámení k nej sa zprvu pripojili, takmer denne hodný počet utraca a dnes-zajtra len sami vodcovia zostanú na ukážku a na svoj posmech.

Aj smutnej pamäti «Kresťan» už doputúva, so dňa na deň slabne chudák, trpí na duševné suchoty. Bár sa predtým prehnane, úmyslne, poburujúce ozýval, dnes už krotne, lebo vidí že tieto poburujúce články začínajú čitateľom oči otvárať, že čitatelia začínajú nahliadať, že tie poburujúce články sú len preto písané, aby ich priviedli o pokoj, bez toho, aby im osožili. Pri kšeftujúcich majiteľoch: Lepsényimu a Némětovi mal on zavše aj svojho vlastného slovenského redaktora. Pravda i títo mužovia publicistiky utiahli sa s poľa činnosti, takže zostali len spolupracovníci — páni kaplánovia: Beniač, Jablonovský, Majer, Cvinček atď. Dnes sú už aj spolupracovníci na konci svojho vtípu a múdrosti, mlčia, lebo nevedia čo hovoriť, a bývalí redaktoria opatrne a zretedne sa utiahli, lebo snád nechceli svojimi menami zakrývať špinavé články na spôsob Ondreja Rojko písané. «Kresťan» utraca robotníkov a onedlho utrať aj čitateľov. To by síce pátrov vydavateľov ani najmenej netrápilo, keby len predplatitelia zostali, lebo ich cieľom je kšeft.

Masné hrnce spomínajú v plátku svojom sto a sto ráz v každom čísle, no «Kresťan» nenie im iným ako masným kotlom, ba každou. Dvadsaťtisíc zlatých ročného dôchodku z mozolov biedneho ľudu je veru vitaný zárobok pánom brucho-páskom. Oddá sa za to medové motúžky prefahovať ľahkovernému ľudu popod nos. No ale ten ľud vylieči sa raz zo svojej politickej ľudárskej náčty, a zavonia špatný zápach mámitelov.

Rodáci moji! Zisk hmotný i morálny bol a je cieľom zakladateľov a agitátorov ľudovej strany. Prostriedky k tomu cieľu používané sú klam a mámenie. Novinami vyfahujú vám z vaškov ti-

síce, búrením, klamom zaopatřili si lacno ablegátske mandáty. Vy, zavedení, nehodný.n dali ste vašu dôveru, dali ste a dávate svoje krvopotne zarobené groše. Groše si opatrne schovali, a vás falošnými rečami búřili, lacným spôsobom používajú svoju duchovnú moc, viedli vás do križiackych táborov, a vy krátkozrakí nebadali ste prefikane nastrojené osídla. Hovorili vám, že vám vieru berú, keď vaše deti do civilných matrik zaznačia, keď vám nakladajú manželský sňatok uzavreť pred civilnou vrchnosťou, keď odumretie tejže vrchnosti oznámif nutno. Bláhovi! Vieru by nám brali vtedy a len vtedy, keby krstiť nedovolili, keby zakázali manželskú prísahu v kostoloch pred kňazom skladať, keby cirkevné obrady pohrabov zapovedané byly. To sa ale nestalo, všetko je na poli náboženstva a ohľadom cirkevných obradov tak dovolené, ako predtým a odpadly len štóly, vlastne neobíditeľná nutnosť platenia štóly. Tedy kde je tu prenasledovanie náboženstva? Kde je tu odberanie viery? Ak je len nie vierou a náboženstvom štóla, tak nechýbuje dnes nič, ako ani pred tým. Ale tá štóla, ale tie dôchodky! To siaha do vaškov, tedy bráňte kňazov vy ľudkovia, ktorým sa obľahčenie stalo, a ktorí v tom páde, žeby kňazia zvíľazili, povolani budete zase len platif.

Krst, sobáš, pohrab sú vraj «dľa výroku kňazov» v «Kresťanovi» uverejneného z rúk kňazov vyrvaté, tedy celý život kresťanského človeka, lebo to sú vraj hlavné momenty života. Veru, páni kňazia a kapláni, práve to je smutné, že vy len tieto tri okamihy poznáte a uznávate, a o tie početné roky, ktoré sa medzi týmito tromi dobami nachodia, a z ktorých život v skutočnosti pozostáva, sa nestaráte, ľud nábožensky nepoučujete, nevediete, — lebo hľa to by ste museli a aj musíte urobiť — zdarma.

Pravdomil

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Veľkonočné prázdniny snemu. Snemovňa vyslancov vydržovala v sobotu 10-ho tohoto mes'aca posledné zasadnutie pred Veľkou nocou. Prázdniny budú trvať do 28 ho apríla.

Voľba krajinského vyslanca v Rožňave. Gróf Gejza Andrassy bol sa poďakoval z vyslanectva preto, že jeho železolejárne dodávajú štátnym fabrikám surové železo. Nová voľba previedla sa 13. apríla, a za vyslanca jednoblasne bol zvolený s liberálnym programom gróf Július Andrassy.

Nový fõispán. Za fõispána šarišskej stolice vymenoval kráľ Štefana Szinnyey-Merse.

Obžaloba ľudárov proti ministerskému predsedovi. Ján Molnár, krajinský vyslanec zadal bol v mene ľudovej strany obžalobu proti ministerskému predsedovi barónovi Bánffyemu pre urazenie listovej tajnosti. Okresný súd obžalobu zavrhol, to samé urobila aj kráľovská tabuľa. Molnár sa neuspokojil ani s týmto, lež appelloval na kúriu. Teraz aj kúria odvrhla obžalobu. S týmto sa už len vari uspokojí pán Molnár?

Otázka kvóty. Ministerský predseda barón Bánffy a finančný minister Lukács meškali minulé nedelu vo Viedni a vyjednávali s rakúskymi ministrami ohľadom ustálenia kvóty. Vlády sa na tom usniesly, že kvótové výbory hneď po veľkonočných sviatkoch zasadnú v Budapešti a začnú ústne vyjednávať.

Tu pripomenieme aj to, že niektoré stolice zaslaly ku snemu prípisy, v ktorých sa ohradzuju proti zvýšeniu kvóty. Tieto prípisy sú zbytočné a darmo rozčulujú myseľ obecnstva. Uhorská vláda je dosť vlastenecká a aj dosť rázna, aby obránila záujmy našej vlasti proti neoprávneným požiadavkám, bárs z ktorej strany pochádzajú. Jak sa ale pri vyjednávaniach dokáže, že Uhorsko tak pokročilo v gazdovskom ohľade, že na ujmu Rakúska požíva výhody, tak bude kvóta zvýšená, lebo Uhorsko neprijme dary, lež chce len spravodlivosť.

Inkompatibilný odbor snemu. Predseda tohoto odboru gróf *Teodor Andrássy* zriekol sa predsedníctva a zostal len jednoduchým členom odboru. Gróf *Andrássy* udajne preto sa zriekol predsedníctva, že čo taký iba v tom páde mohol hlasovať, keď bol rovný počet hlasov.

Tento odbor bude po veľkonočných sviatkoch pojednávať viac oznámených inkompatibilných pádov.

Návrh zákona o novom sriadení porotných súdov pojednáva teraz pravosúdny odbor snemu. Pri pojednávaní najtuhší nápad viedol sa proti tomu paragrafu, ktorý dáva vláde právo, že môže účinkovanie porotných súdov na istý čas vyzdvihnúť. Ponevác minister pravosúdia videl, že tento paragraf vzbudzuje obavu, privolil k tomu, aby bol z návrhu vynechaný.

Nový mešťanosta Viedne. Známy vodca antisemitov v Rakúsku dr *Lueger* bol zvolený za mešťanostu mesta Viedne. *Lueger* bol už aj predtým zvolený za mešťanostu Viedne, lenže ho kráľ v tejto hodnosti nepotvrdil. Teraz ho udajne potvrdí.

Z ostrova Kréty. Na Kréte ešte vždy panuje neporiadok a prelievania krve je na dennom priadku. Povstanci sa statne držia a pri tom im je na veľkej pomoci plukovník *Vassos*, ktorý velie nad gréckou tlupou vojenskou v Kréte. Teraz sa ale politicky svet natoľko už nezaobrá s Kréťou samou, jako s grécko-tureckou vojnou, ktorá sa strojí na hranici medzi The saliou z gréckej strany a Macedoniou z tureckej strany. Obidve krajiny shromaždily ta svoje vojsko, lenže vojnu boja sa započiat, lebo veľmoci európske za narušenie pokoja európskeho toho robia zodpovedným, kto vojnu začne a to je ťažká zodpovednosť. Gréci teda chcú vojnu započat bez odkázania a preto vystrojili slobodnú tlupu, pozostáva-

júcu z troch tisíc hláv, ktorá vtrhla cez hranicu pri Larisse do Macedonie a tam za chrptom tureckého vojska pripravil povstanie a tak prinútil Turkov, aby vypovedali vojnu. Lenže sa prerátali. Veliteľ tureckého vojska *Edhem paša* slobodnú tlupu grécku rozprásil, maohí z nich — hovorí sa že 2000 — padli a ohradzuje sa len na obranu. Ponevác ale krvavé srážky na grécko-tureckej hranici sú na dennom poriadku, ľahko možno, že to dozrie až ku vojne.

KRAJINSKÝ SNEM

Tohoto týždňa pojednávala snemovňa magnátov krajinský rozpočet. Ablegáti pojednávali rozpočet skoro deväť týždňov a magnáti boli s ním hotoví za dva dni.

Zasedania snemovne ablegátov.

Dňa 6. apríla. Dneskajšie zasadnutie patrilo medzi tie, na ktorých sa nič zvláštnejšieho neudalo. Ministerský predseda barón *Bánffy* oznámil, že chce previesť zmenu zákona, znejúceho o nezmiestnosti, inkompatibilite vyslancov; navrhol, aby sa na najbližšom zasadnutí vyvolil výbor, ktorý vypracuje opravu otázného zákona.

Nasledovaly *interpellácie* *Jozef Jagics* interpeloval v záležitosti autonómie grécko-východnej srbskej cirkve a zvolania kongressu tejže. Ministerský predseda barón *Bánffy* odpovedal, že si aj vláda žiada sriadenie autonómie grécko-východnej srbskej cirkve, lenže táto autonómia musí sa tak sriadiť, aby uhorské ústavné inštitúcie a zákony boli v plnej miere zachované a aby bolo zabezpečené, že kráľ má právo najvyššieho dozoru. Slúbil, že kongress bude svojho času svolaný.

Snem vzal odpoveď v známoseť.

Vyslanec *Ján Molnár* interpeloval ministra vnútra preto, že rychtár obce *Radola* v trencianskej stolici bol hodnosti pozbavený bez všetkej príčiny. Pýta sa ministra, či mieni prísne vyšetrovanie zaviesť. Minister neodpovedal hneď na interpelláciu.

Dňa 9. apríla. Vyvolený bol 21členový výbor, ktorý má vypracovať nový návrh zákona o inkompatibilite vyslancov. Do výboru boli zvolení členovia liberálnej strany, a tiež aj zo všetkých opposícií.

Dňa 10. apríla. Jediným predmetom dneskajšieho zasadnutia bolo oznámenie, že snemovňa magnátov prijala krajinský rozpočet a tak tenže bude predostretý kráľovi ku potvrdeniu.

Zasedanie snemovne megnátov.

Dňa 8. apríla. Dnes začali magnáti pojednávať rozpočet. Prvým rečníkom bol jágerský arcibiskup *Samassa*. Námietku robil proti tomu, že je mnoho úradníkov, a že vláda počet ich ešte vždy rozmnožuje. On by si žiadal, aby sa viac ľudí vrhlo na takú dráhu, ktorá niečo preukáže, niečo dovedie, a nie na takú, kde na nej sa nachodiači len z hotového žijú. Arcibiskup uznáva, že sa krajina behom ústavnej doby pozdvihla, ale ešte vždy najde sa mnoho nedostatkov. — Vrele sa zaujal robotníkov, o ktorých trvdil, že osud robotníka bol vždy ne-

prajný a taký aj zostane. Rečník poukázal na vieru, ktorá každého chráni pred zúfalstvom a každému poskytuje útechu. Z tohoto zatváral nato, že štát a cirkev musia bratsky spolupôučinkovať. — Rozpočet prijíma.

Barón Desider *Prónay*. Tvrdil, že sa dane od r. 1869. zdvojnásobnily. Zazlieva, že väčšina politikov uznáva boj za úplnú štátnu neovislosť našej vlasti za marný. Rozpočet neprijíma.

Gróf Ferdinand *Zichy*. Tvrdí, že sa ľud preto nechová úctou proti vláde, lebo mravný základ klesá.

Na námietky proti rozpočtu vo všeobecnosti povedané odpovedal finančný minister *Lukács*. Na námietku proti množeniu štátnych úradníkov odpovedal, že je on veľkým nepriateľom množenia štátnych úradníkov; pokiaľ sa ale štát mohútne vyvíja, nedá sa vyhnúť množeniu úradníkov. Keď by sa počet úradníkov nemnožil, to by bolo na škodu administrácie. Ohľadom tvrdenia, že sa dane od r. 1868. zdvojnásobnily, dokázal, že je to omyl; rozpočet r. 1868. bol na cele inom základe zostavený, než rozpočet na budúci rok. Dane sa zvýšili, ale len mierne. Vláda nevydáva viac než koľko prijíma, o tom svedčia záverečné účty, ktoré vykazujú vždy značný zvyšok. Odporúča rozpočet k prijatiu.

Po prijatí rozpočtu vo všeobecnosti nasledovalo podrobné pojednávanie.

Gróf Ferdinand *Zichy* preto nechcel odhlasovať výdavky ministerského predsedníctva, lebo ministerský predseda údajne prenasleduje katolícku vieru. Rečník zostal s týmto svojím náhľadom v menšine a magnáti odhlasovali výdavky ministerského predsedníctva.

Pri pojednávaní rozpočtu ministerstva náboženstva a verejnej výučby rozpriadla sa hádka o vyučovaní kňazov. Minister *Wlassics* zastal sa toho, aby klerici aj na ďalej boli tak vyučovaní na universite, jako dosiaľ.

Dňa 9. apríla. Dnes bol rozpočet aj podrobne prijatý. Po dokončení podrobného pojednávania, prešlo sa na hlasovanie dôvery vláde, na tak zvanú *appropriáciu*.

Gróf Aurél *Dessoffy* preto sa nechová dôverou proti vláde, že sa nestará dostatočne o poľné hospodárstvo, a že sa dopustila pri voľbách prechmatov.

Rečníkovi odpovedal minister orby *Darányi*. Dokázal, že vláda nosí na srdci stav poľných hospodárov; toho dôkazom je aj to, že vláda na poľnohospodárske ciele žiada na bežiaci rok o moc väčšiu summu, než jaká bola minulého roku povolená.

Minister vnútra *Perzel* odpovedal na sťažnosti pofahujúce sa na prechmaty pri voľbách. Minister tvrdí, že pri voľbách dopúšťajú sa prechmatov všetky strany.

Keď prišla do reči *ľudová strana*, minister vnútra dokázal, že táže nepozostáva z takých živlov, z takých členov, ktorí by zaslúžili názov „ľud.“ Ľutuje, že sa k tak zvanej ľudovej strane pripojily aj národnosti, ktoré dosiaľ len tajne búrily proti štátu a jeho celku.

S tým bola vláde dôvera odhlasovaná a rozpočet prijatý.

Mrva a brvno.

Neslúži nám to ku chvále, lež je to len smutným znázornením našich nemiestných pomerov, že musíme napriek jasnej pravde našej a napriek určitej nesprávnosti, bludu, ba istej zlomyselnosti protivníkov už od tak mnohých mesiacov roztrusované, streštené, ošemetné, nezákladné nápady ľudovej strany v prospech samého ľudu odrážať. Smutné je, že sme nútení brániť čistý ráz, dobré meno i česť väčšiny obyvateľstva, tedy v parlamentárnom smysle česť celého štátu a národa oproti zúrivosti týchto — nám len hanbu robiacich — spolubratov našich. V záujme cti našej spoločnej robíme to — čestne — bárs často so sebazaprením a uznania hodným premáhaním sa. Či je toto naše čestné, slušné pokračovanie aj cieľuprimerané, miestne a osožné to ukáže budúcnosť. My máme trpelivosť, my sa vieme mierniť, no pekný príklad náš zostáva, bohužiaľ, predbežne marným, protivníci ho ešte nasledujú. Zúrenie, potopa osočovania hrnie sa na nás so strany hrstky nespokojencov na ohromnú, takmer úplný celok tvoriacu väčšinu. Osočovania sú tak drzé, tak grobianske, že len jednoduché dokazovanie nepravdivosti nápadov viac nepostačuje, ba býva, napriek tomu, že miernosť ešte vždy za potrebnú uznávame, za slabosť považovaná ba najdu sa aj takí, ktorí toto naše čestné a slušné pokračovanie prípadne vykladajú za uznanie. A preto cítime sa byť vyšou mocou donútenými, aby sme sa aj my nielen bránili, lež zbroj svoju obrátili oproti napádateľom, a bezohľadnú pravdu im otvorene povedali. Ľudová strana nedržala žiadneho človeka, žiadnu korporáciu, žiaden stav a postavenie za úctyhodný. Neznala a nezná úcty ani osobnej, ani vecnej. Kto nie je s ňou, prepadol jej súdu, a súd ten je škaredý. My sme pohlavárov tejto strany šetřili, nie pre ich zásluhy, nie pre ich osoby, lež pre ináč všetkej cti hodný stav ich, pre úctu, lebo je potrebné, aby túže u ľudu požívali.

Lahko je pochopiť, že na «ľudových» kňazov myslíme. O nich je reč, lebo veď ktože je v skutočnosti tá ľudová strana? Pár zhrdzaveľých veľmožov, hrstka advokátov, ktorí si takto chcú najšť stránky a peniaze zarábať, značný rad dedinských kňazov a ich pomocníkov. Prečo? Preto, lebo im na um zišlo, že oni majú závažnú moc nad nimi otročeným ľudom; že oni môžu následkom vekovej výchovy, vlastne zanedbania a slepenia ľudu nadvládu nad ním prevádzať, že sú vstave slepú vieru a dôveru si vynútiť. K akému cieľu? Možno ani sami nevedia. Vlastenectvo, láska k bližným, svätosť povinnosti sú im vedľajšie veci ničemnosti. No slávobažnosť a ziskuchtivosť upriaf sa nedá, ba možno ju makave badať.

Aby sme pusto netvrdili, dokazujme. Representanti ľudovej strany na sneme, ešte viac ale bývali kandidáti na ablegátstvo, sú a boli vo veľkej väčšine kňazia, pátri a kapláni. Že sa s nimi mimochodom k podrývaniu základov štátu aj výstrední národnostkári spojili, je len prirodzené a a ľahko pochopiteľné, lebo títo pod záštitou tamtych, ba v úkryte sme si mohli dovoliť i to, k čomu by sami o sebe nikdy neboli mali odvážlivosti. Lež poďme ďalej. Agitátori tejto strany na poli politickom, obecnom i spoločenskom sú zas len kňazia, dôkazy máme v každej obci, v ktorej sa i len jeden «ľudák» nachodí. Redaktori, spisovatelia, ba i dopisovatelia novín a plátok strany sú zas len kňazia a kapláni.

Prečo to robia? Že vraj za ľud. Nesmejte sa bratia, bárs to skutočne snáď ešte i viac než smiešnym možno pomenovať. Redaktorom «Krešťana» je Mikuláš Lepsényi a Gerhardt Német. Títo dvaja múdri pátri k svojmu osohu v tom sa srovnávajú, že ani jeden ani slova slovensky nezná. Toto im preto slúži k osohu, lebo keď sa aj dokáže búrenie cestou tlače proti nim, porota ich oslobodí, lebo oni vraj nemôžu byť pôvodcami článku v reči im úplne neznámej písaneho. Potom sú ale a zostanú nevinne prenasledovanými martírmi, a nehanbia sa ten nezaslúžený názov prijívať, ba ním sa aj honosiť. Ba svedomie im i viac dovolí. Dovolí im, že sa krmia krvopotne a mozolne vyrobenými grošami toho biedneho ľudu.

Lebo ten ľud je buď ubiedený, alebo nie. Jestli nie, k čomu sú tie nepravdivé lamentácie? Jestli áno, tedy zaslúži podpory a to v prvom rade od tých, ktorým vraj nad biedou ľudu tie citlivé srdiečka tak pukajú. Čo ale zkusujeme v skutočnosti. To, že «Krešťan» má dľa vlastnej chlúby udajne jedenásť tisíc predplatiteľov, a tak Lepsényi a Német za plané články, spisbe našej na posmech slúžiace od tých, vraj na žobrácku palicu privedených Slovákov dvadsaťdva tisíc zlatých ročite vycicajú, a do svojho vreca, ktoré ešte nad to vznešené srdce musí byť väčším, schovávajú. Nuž páni ľudomilovia, koľko ste z týchto od úst hladového vraj ľudu odtrhnutých tisícov v jeho prospech obrátili? Oj deriete, zdieľate ho vy dokonale, no pomôcť mu, nedaj Bože. No ľud naučí sa aj počtovať, poráta sa on i s vami, a pozná vaše «nezištné» priateľstvo! Pozná, lebo postaráme sa o to, aby vás v úplnej vašej nahote, bez masky vášho ľudárstva poznal. Ukážeme a dokážeme mu najbližšie, koľko má, môže a smie veriť vašim táraninám o prenasledovaní viery, a presvedčení sme, že tie mrvy, ktoré mu v našich očiach ukazujete, nebudú ho v tom hatiť, aby videl ohromné brvná vo vašich očiach. Do videnia, páni ľudomilovia.

Ustava, konštitúcia Uhorska.

(Pokračovanie.)

Vládrenie patrí úplne kráľovi, ktorý osobne vládari skrzeva zodpovedné ministerium, ktoré on sám vymenúva asíce vymenovanie ministerského predsedu podpíše aj odstupujúci ministerský predseda, ostatných ministrov vymenúva kráľ na odporúčanie nového ministerského predsedu, ktorý vymenovanie ich aj podpíše, kontrasignuje.

Kráľovi patrí aj právo najvyššieho dozoru, čo sa rozprestiera na všetky verejné záležitosti a na všetko, čo sa týče verejných záujmov. Toto právo prevádza tiež pomocou zodpovedného ministeria, v istých mimoriadnych pádoch bývajú vyslaní aj kráľovskí kommissári; na administráciu stolice dohliada pomocou ním vymenovaných főišpánov.

Dávnou konštitucionálnou zásadou je, že v kráľovi nachádza prameň každý verejný úrad, česť a vyznačenie. Z tohoto vyplýva, že kráľ udeľuje zemianstvo, tituly, vyznačenia, rády; vymenúva hlavných úradníkov štátu; v medzách, hraniciach konštitúcie môže nové úrady postaviť, alebo jestvujúce zotrieť, týmže dáva úpravy. Ponevác je kráľ prameňom každého verejného vyznačenia, následkom toho uhorskí občania cudzozemskými pánovníkmi im udelené vyznačenia a rády môžu len tak nosiť, keď im toto náš kráľ povolí.

Vezmúc do ohľadu jednotlivé odvetvia, medzi kráľovské práva patrí aj razeň peňazí s tým dodatkom, že zákon musí určiť podobu, látku, cenu, tiažu a množstvo razit sa majúcich peňazí.

Uhorský kráľ má závažné práva aj ohľadom cirkvi. Aj tu mu patrí právo najvyššieho dohliadania, taktiež on je hlavným patrónom recepovaných a uznaných vieryvyznaní; hlavne ohľadom rímsko-katolíckeho a grécko-katolíckeho náboženstva má veľavýznamné práva, ktoré sú výplvom náboženskej horlivosti, prvého uhorského kráľa, sv. Štefana. Kráľovi patrí tak zvané právo odobrenia (just placeti), v smysle ktorého nesmie byť nič prv vyhlásené, čo pochádza z Rímu, jak to kráľ neodobril.

Kráľ je, jako sa to za starodávna hovorilo, najvyšší pán vojska, on je hlavným veliteľom vojska; v smysle XII. zákonného článku z r. 1867. všetko, čo sa potahuje na vnútorné sriadenie a vedenie vojska, patrí medzi práva kráľovské. Poťahuje sa toto aj na honvédstvo, lenže tu istú časť vnútorného zariadenia krajinský zákon určuje. Vojsko prisahá vernosť kráľovi.

Medzi kráľovské práva patrí aj vedenie zahraničných záležitostí pomocou ministra zahraničia. Kráľ vymenúva poslancov k cudzím štátom, taktiež poslancov cudzích krajín prijíma. Poslancom dáva riadne cestou ministra zahraničia úpravy, môže sa ale aj osobne s nimi rozprávať. Medzinárodné smluvy uzaviera kráľ, čili v jeho mene bývajú uzavierané, taktiež jemu patrí právo vypovedania vojny alebo uzavrenia pokoja. Medzinárodné smluvy musia byť ale sdelené uhorskému snemu; také

smluvy, ktoré sa pofahujú na hospodárstvo vyžadujú aj odobrenie uhorského snemu.

Pri zahraničných záležitostiach vplyv uhorského snemu okrem toho, čo sme už povedali, javí sa aj v tom, že kráľ v trónnej reči, upravenej k snemu, spomína aj zahraničné záležitosti a snem na toto odpovedá; ďalej právom a povinnosťou uhorského ministerského predsedu je, aby záujmy Uhorska v ministerstve zahraničia zastupoval a bránil, z čoho nasleduje, že v uhorskom parlamente on odpovedá na otázky a interpellácie, týkajúce sa cudzozemska. Spoločný minister zahraničia zodpovedný je delegáciám.

Prameňom prislubovania pravdy je kráľ. Toto ale dnes neznámená viac to, že kráľ osobne prislubuje pravdu, alebo že osobne zostavuje súdy, že na ne vplýva, lež, že sa prislubovanie pravdy deje v mene kráľa, kráľ vymenúva sudcov, vedie dozor nad prislubovaním pravdy a má právo omilostenia.

Krajinský snem vyvinul sa z národného shromaždenia predkov našich, na ktorom každý slobodný Uhor, neskoršie len zemani brali osobne účasť. Krajinský snem v 16-tom a na začiatku 17. storočia rozpadol sa na dve tabule. Na zasadaniach, poradiach magnátskej tabule kňazskí hodnostári a svetskí magnáti mali aj naďalej právo osobne účasť brať, kdežto na zasadaniach nižšej tabule zastupené bolo zemianstvo a slobodné kraľovské mestá. Sriadenie nižšej tabule reformoval V. zákonný článok z r. 1848. Tento zákon ustálil dneskašie voľby dľa okresov. Reforma magnátskej snemovne prevedená bola VII-mym zákonným článkom z r. 1885.

Sumoňa vyslancov pozostáva z 413 dľa okresov vyvolených uhorských vyslancov a zo 40 členov horvatského snemu, spolu tedy zo 453 členov. Poslanci horvatského snemu môžu ale brať podiel len na pojednávaní takých záležitostí, ktoré sa pofahujú aj na Horvatsko a Slavonsko.

Právo volenia v Uhorsku v smysle 33. zák. článku z r. 1874. závisí od istých všeobecných podmienok — uhorské občianstvo, vek, pohlavie, súkromno-právna neodvislosť. — Dnes majú právo vyslanca voliť tí občania, ktorí doplnili 20. rok, nestoja ani pod otcovskou, alebo tütorskou, ani pod mocou pána, jestli:

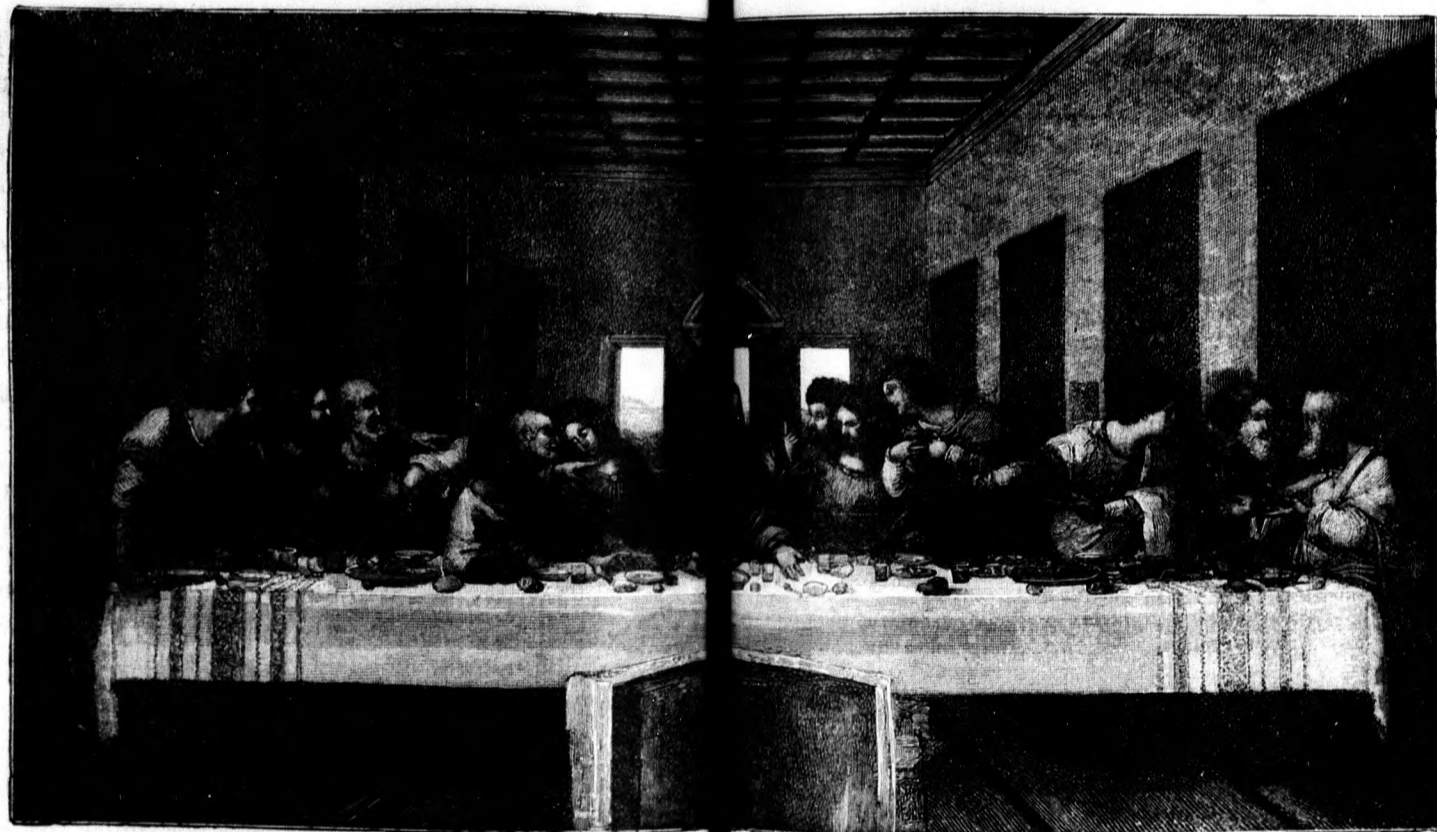
v slobodných kraľovských alebo v mestách so sriadenou mestskou radou majú buď sami, buď spolu s manželkou alebo nedospelými deťmi taký dom, ktorý má aspoň tri bývania pod daň patriace, alebo takú zem, ktorá je pozemnou daňou od 16 zlatých čistého dôchodku odanena. V ostatných častiach krajiny, odhliadnuc od Sedmohradska, volebné právo dáva bývalá urbárska štvrť, alebo pozemok tejto veľkosti.

Ďalej volebné právo majú všetci tí, ktorí platia daň aspoň od 105 zlatých dôchodku; taktiež v malých

a veľkých obciach remeselníci, keď sú aspoň od jedného pomocníka odaneni; štátni, stoliční a obecní úradníci, jak platia daň aspoň od 500 zlatového platu, privatní, súkromní úradníci len vtedy môžu voliť, jak majú aspoň 700 zlatový plat.

Bez ohľadu na dôchodok voličmi sú všetci diplomovaní občania, jako professori, lekári, advokáti, inžinieri, notári, kňazia, učítelia atď. Kňazia, učítelia a notári sú ale len vtedy voličmi, jak úrad svoj zastupujú.

Konečne právo majú voliť aj tí, ktorí na základe starého zemianskeho práva boli do roku 1872. niekde do soznamu voličov vzatí.

DOPISY.

Zazriva, dňa 10. apríla.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Mnohí hovoria, že priestupný rok nenie taký, jako mé a máva, alebo donášava niečo neobyčajného. Je volačo na tom, jestli považíme len príbehy, počaste a pokyny prírody u nás. Leto bolo daždivé a sotva sa

dalo niečo suchej, potravy zobrat na zimu. Statok bol zavčasu na zimovisko zavretý a už šesť mesiacov je na maštali, následkom čoho čítame nedostatok pokrmu. Starý cent slamy platia, — keďby len bolo na dostač po 1 zl. 20 — 1 zl. 30 kr. a seno do 1 zl. 50—60 kr. Zima sa teda začala zavčasu, ale bola pľúštavá a nie stála. Ovce dochly na motolice; — teraz ale už vyše mesiaca tak rečeno v každej rodine dvoje-troje nemocných leží na tak zvanú influencu.

Nedávno sa udal u nás smutný pád; — jedna žena tak neopatrne a nepozorne sa priblížila v šindliarni ku stroju, že jej rozmäsiarilo hlavu a v druhý deň zomrela.

Jar túžebne očakávaná sa blíži a azda čím skôr

Z Púchova, 10. apríla.

Otený pán Redaktor!

Veru ťažké časy žijeme v našej trencianskej stolici. Človek môže zajst do ktorejkoľvek obce, všade počuje ponosu na ťažké časy. Veru nás ťažko navštevuje Otec nebeský, ale tešíme sa tým, že koho Pán Boh ťažko navštevuje, toho miluje. Veď i Jób v svojom ťažkom utrpení riekol, nielen dobré, ale i zlé musíme prijímať od Všemohúceho. Lanská úroda sa nám pomínila a do novej ešte ďaleko, a keby len to, ale mnohí z nás nielen že nemajú strovy do nového, ale nemajú ani čo zasiat. No prozreteľnosť Všemohúceho predsa nám spomohla, keď sme už stáli na kraji zúfalstva.

Neviem, vy to tam v Pešti, pán redaktor lepšie viete, jako sa ten dobročinný spolok menuje, (Felebarát. Pozn. red.), ktorý nás svojou podporou aspoň do tých čias, pokým sa nám niečo urodí, zachránil od hladu. Pravda, keby neboli bývali ľudia, ktorí by sa nás boli zaujali, tak by sme sotva čo boli dostali. Ale chvala Pánu Bohu my Trencienci máme ľudí, ktorí sa starajú o nás, keď je toho potreba, a tak to urobili aj teraz.

Náš pán fõispán Július Szalavszky a veľkomožní páni ablegáti Jurko Kubinyi a Emil Zsambokrétý, sú tí ľudia, ktorí sa o nás v najväčšej biede postarali. Keď títo páni videli, že sme v biede, hneď sa začali o nás starať a hľadali zriedlo, z ktorého by nám pomohli a to sa im aj podarilo. Spomenutí páni majú tam v Pešti veľké známosti a svojím vplyvom a slovom vymohli pre nás biednych Trencianov podporu od toho spolku a to akú, dokazuje summa. Pätnásť tisíc zlatých vymohli pre nás aby sme mali čo zasiat do matky zeme a do tých čias, kým sa urodí niečo, aby sme si mohli ako-tak zahnať biedu.

Ku podeleniu tohto veľkodušného daru je výbor pod predsedníctvom Jurka Kubinyiho. Tento výbor podielil tú podporu dľa okresov nasledovne: čacanský okres dostane 3475 zlatých, žilinský 1500, kysucko-novomestský 1875, bytčiansky 800, považsko-bystrický 3320, púchovský 900, ilavský 1300, trenciansky 300 a bánovský 1500 zlatých.

Nechcem tu nadvíhovať zásluhy ani pána fõispána Szalavszkého, ani Jurka Kubinyiho aby ma „Kreštan“ nenapadol, že sa im líškam, ale to smele vypoviem, že ich šlachetný skutok zasluhuje najväčšiu pochvalu a uznanie, to sú tí opravdoví priatelia ľudu a ablegáti tej „ľudovej“ strany, ktorá sa skutočne stará o ľud. Oni málo hovoria, ale viac robia za nás a vinšujú im, aby ich za to Pán Boh požehnal!

Žeby volačo boli urobili za nás tí agenti ľudovej strany, teraz, keď sme v biede, neviem nič a zaiste nevie o tom ani iný. Tí len hanit vedia ľudí, ale v skutku pomôcť, to je od nich ďaleko. Tu vidno ten rozdiel, kto je opravdovým priateľom ľudu a kto nie.

Dokážte že teraz páni agitátori ľudoví, že ste priatelia ľudu a vyprostredkujte pre nás nejakú podporu. Tu je najlepšia príležitosť. Nože pán Lepšényi, keď ste brali od nás peniažky do väzenia, nože nám teraz vyprostredkujte voľačo.

Podporu rozdeľujúci výbor pod Jurkom Kubinyim bude mať mnoho roboty s delením a preto vinšujem jako predsedovi, tak i členom toho výboru, aby ich prácu

budeme orať; — veru je už čas, — mňa sa všetko; — hlavný potravný článok — švábka — už je na dne jamy a naši gazdovia už vyše 200 centov z vidieka doviezli.

Po sedem týždňovom pôste dožili sme sa pamiatky Spasiteľovho z mŕtvých vstania, — slávneho vzkriesenia. Zasväťme tento krásny sviatok kreštiansky; vstúpme do seba, odpustme nepriateľom svojim, jako to učinil Spasiteľ náš. Keď budeme nasledovať príklad jeho, budeme blažení už aj na zemi. Fr. Zeus Ludomil.

Pán Boh žebnal, a vyslovujem vďaka jako tomu spolku tak i tým, ktorí tú veľkú podporu vymohli pre nás biednych Trenčancov. Žehnaj ich Pán Boh!

Jeden z biednych.

Liptov, v apríli.

Uctený Pán Redaktor!

Tu je Veľká noc, tento preutešený a veľavýznamný kresťanský sviatok. Všetci sa tešíme tomuto sviatku, lebo veď svätíme z mŕtvých vstanie toho Vykupiteľa, ktorý sa obetoval za človečensvo. Boh-syn dal nám krásny príklad neohraničenej lásky, keď pretrpel muky neznesiteľné a aj smrť za hriechne človečenstvo, aby ho vykúpil z večnej tmy a zatracenia. Bár by sme nikdy nezabúdali na túto nekonečnú lásku a milovali sa vo spolok, čo dievky jedného Otca nebeského.

Žiaľbohu, ľudia ale zabúdajú na život Spasiteľa a nenásledujú príklad Jeho. málo lásky nachádzame na zemi medzi ľuďmi, tým viac ale podvodu a lsti.

V tento krásny sviatok nejdem za ale o tomto obšírnejšie rozpisovať, nejdem si pripomínať zlosť, ktorú tak často skusujeme, lež s privolením p. redaktora radšej opíšem hospodársky stav u nás.

Oziminy sú pekne zelené, ale ustavičná vlhkosť a dážde nie veľmi im osožia. Aj jarnej oračke a sejbe sú časté dážde na veľkú prekážku. Kde sa len dá, všade sú poľné práce v prúde. Ovce chodia už na pašu; mnoho oviec nám podochlo na motolice. Toto je pre taký vidiek, kde sú ovce vážnym činiteľom, veľkou ztrátou.

Dal by dobrotivý Pán Boh, aby nám čím skorej zavítala teplá jar, žeby sme si mohli poľné práce spokojne porobiť.

Šťastlivé, dobré sviatky prajem ct. p. redaktorovi.
Pozorný čitateľ.

BESEDNICA.

Noc vzkriesenia.

Wladimír Korolenko.

Priblížila sa noc Bielej soboty.

Už hodná chvíľa, čo sa tmavý závoj spustil na mokrá zem, ktorá sa cez deň zohriala a teraz s hlbokým vzdychom mráz jarnej noci odvádza. Jakoby pomaly ľahkú hmlu vydychovala, ktorej biele páperie hore k hviezdnatému nebu sa povznáša, podobne temjanovému dymu, ktorý sa v zajtrašný sviatok roznašať bude po chrámoch.

Hlboká tichosť sa vznáša nad malým mestom. Všetko ticho očakáva sviatočný okamih, keď z fary prvý hlas zvona zavzneje. Nikto nespí.

V tejto tmavej noci, v tóni prázdnych ulíc, jakoby už na neviditeľných krídlach cítili moc sviatočného očakávania. Len s časom na čas prejde niektorý robotník, ktorého sviatok skoro tam pri práci zastihol; potom je zas ulica tichá. Ponad mesto, lúky, po nad celú zem pretiahne sa svätý dych blízkeho sviatku.

Mesiac sa ešte neukázal. Mesto ešte spočíva v tóni pahrôku, na ktorom sa veľké, mimoriadne stavisko nachodí. Tmavá, prirodzená farba staviska tmavo sa oddeľuje od belaso-čiernej farby hviezdnatého neba. Ťažká brána jakoby sa schováť chcela v tóni vysokých múrov; na štyroch úbloch vyčnievajú k nebu končité vežičky.

Náhle zavzneje prvý hlas zvona so strany katedrály, potom druhý, tretí... Za nimi s každej strany zavznejú rozličné zvony a ich krásny a silný súzvuk otrásie povetrie.

I z tmavej budovy vyše mesta sa nachodiacej počuť suché, vzdychajúce zvuky, jakoby vzduchu žalovali, že nemôžu odolať hlasu blízkych zvonov.

Pomaly stíšia sa zvuky, všade je ticho v nočnej chvíli. Ale utichujúci hlas zvonov ešte dlho v povetří hučí, jako trasenie neviditeľných strún...

V domoch vyhasne svetlo, ale obloky kostola sa skvejú od žiary sviec.

*

Brána nemilej budovy vŕzga a cez ňu vystúpi jedno oddelenie vojakov, ktorí polnočnú stráž zamenia. Keď ku strážnemu domčeku prídu, z tmavého radu vystúpi jeden chlap a predošlú stráž sebou pojme čierny, pohyujúci sa rad, ktorý ďalej koná svoju povinnosť, aby obišiel okolo stien žalára.

Na západnej strane zase zastane rad, a i tam premení stráž mladý novák, na ktorom zbadat' este nešikovnosť vojaka. Je on nový vojak, prvý raz je na stráž. Stane si ku predošlému vojakovi, ktorý chytró vraví zvyknuté slová:

— Pozor daj! Nezaspi!

Mladý vojak mlčí, jeho sivé oči obavu prezradujú.

— Rozumel si? — spýta sa ho kaprál.

— Na rozkaz! Budem sa usilovať.

— Daj dobrý pozor! — riekol prvý prísny hlasom a milšie pokračuje: Naozaj Fadejev, nemáš sa čoho báť. A veď si ty nie žena... Coho že by si sa bál? Ak len nie hórnej mátohy?

— Ak len hórnej mátohy! — odpovie nevinné Fadejev, potom ale rozmýšľajúc pridá: Veru ani sám neviem, ale opravdu tak ťažké mi je srdce...

Na toto nevinné, skoro detinské vyznanie vojaci sa zasmiali a kaprál povie:

— Hanbi sa!

Potom ale rozkazujúcim hlasom vetí:

— Na plece! Napred! Stúpaj!

Jako stráž zmizla za stenou, mladý vojak sem a ta, hore-dolu chodil po jeho strážnej ceste.

*

Na ostatný hlas zvona ožilo vnútro žalára. Už dávno taký život nevidely tieto staré steny. Svetlice žalára jedna za druhou sa otvoria, jako by hlas zvona všetkým ten radostný chýr bol doniesol, že obdržali slobodu.

Chlapi sivého obleku, ktorí skoro všetci majú na chrbte bielu záplatu, stúpali po chodbe, ktorá viedla k osvetlenému kostolu žalára. A kým s prava a s ľava sa chlapi pripojovali z chyžiek a stúpali dolu schodami, medzi krokami týchto bolo počuť štrngot zbrane a retiaz väzňov.

Sišli sa v priestranom chráme a potom utíchlo hučanie.

Žalár bol prázdny. Len v štyroch vežach boli štyria väzňovia. Chodili hore dolu v tomto žalári, zavše pritisli sa ku dverám a tak počúvali spev, ktorý z kostola až ku nim zavznieval.

I v jednej spoločnej svetlici zostal jeden chlap: nezdravý väzeň, ktorý tam ležal na svojej posteli. Správcu, ktorého o náhlom onezdravení väzňa upovedomili, prišiel ku nemu, keď iní šli do kostola. Sohol sa nad posteľ a díval sa na chlapa, ktorého oči mimoriadne svietily a oslovil ho:

— Ivanov! Či počuješ Ivanov?

Vážen sa ani nepohol; chryplavým hlasom niekoľko nesrozumiteľných slov zamumlal a sotva k zbadaniu hýbal svojimi od horúčosti zapuchnutými gambami.

— Zajtra ho treba zaniest do nemocnice, — riekol správca ku tam stojacemu strážnikovi, ktorý tam vo dverach stál a lutujúc ho a blavou kývajúc, díval sa na nemocného.

— Ty tulák, veru sa bojím, že sa už nezadlho sprostíš tohoto útrpného, nešťastia plného života.

Strážnik, jako by vedel, že tu práce nemá, tiež sa pobral ku kostolu a tam pri zavrených dverách si klakol, počúval spev, a s času na čas dotkol sa celom zeme.

V prázdnej svetlici bolo počuť už len slová nezdravého. Bol to ešte mladý silného tela muž. Vo sne zas videl udalosti posledných dní a táto rozpomienka sa mu ako jasný výraz trápenia na jeho tvári rozhostila.

Los s ním nemilosrdne zachodil. Tisíc verst prešiel, tu cez sibírsku horu, tu cez divé hornaté vidieky, vždy ale v tej nádeji, že uzre svoju vlasť a že zase tam bude medzi svojimi, čo len cez mesiac, čo len cez týždeň... A teraz je zase tu, sotva na sto míľ od domova, v tomto čiernom, nemilom, špatnom žalári...

Nezdravý rýchle otvoril oči, jeho dych stal sa pravejšším. Uspokojujúce myšlienky ho zaujali a premýšľal o minulosti.

Sibírsky les tam hučal nad ním... Počul zas to tieh, súzvučné hučanie, ktoré sa ďalekému spevu podobalo. Ó, on dobre poznal hlas hory, reč stromov, slová vysokých jedlí, ktoré s nebom šepcú, hlas buka, osyky, ktorej ľahké listy s cestovateľom sa zabávať zdajú; — poznal slobodný, veselý spev vtákov, hučanie ponáhľajúceho sa potoka a trepanie krydlami vrán, — všetko toto sa v jeho myšlienkach opakovalo, bez toho, aby hlasy jeden v druhom sa boly tratily, žeby ich každý nebol poznal...

Ľahký vetor, ktorý bol oživujúcejší ako povetrie vo väzení, previeval ponad nemocného; tento sa podvihol, hlboko vzdychol, jeho oči, zdalo sa, že rozumejú a i on sa vzpomätovoľ... vážen videl mimoriadnu vec... strážnik žalára nechal dvere otvorené...

Divá myšlienka vzkrsla v ňom, ktorá zatrasla nezdravým až do duše. Horúčosť zmizla z jeho tela, alebo sa len zmenšila, keď videl dvere otvorené. Dvere boly otvorené! V okamihu vstal hore, oči jeho prezrely cez dľaň široký otvor — von ztadeto, kde sloboda kynie a volá...

Popred jeho oči zas sa pretiahlo videnie, mrmlanie jedlí, hýbanie, trasenie sa konárov nad kostolom jeho rodieka, jeho súdruhovia, ohne, rieky a pobožné spevy... Tiešúčko sa vykradol von zo svetlice. Ponáhľal sa, aby čím skôr bol pri svojich milých.

Počas tohoto strážca žalára ešte vždy klačal pred dverami kostola a sa modlil...

Mladý novák, so zbraňou na pleci, chodil hore-dole popri stene. Pred ním sa rozprestieraly pusté lúky, ktoré už sňah nekryl. Jemný vetrik vial ponad rovinu a rozehné myšlienky vzbudil v srdci mladého vojaka. Zastal pri stene, zbraň si oprel o stenu, objal cievu zbrane, sklonil hlavu a rozmýšľal. Nevedel si on ešte to vypoziť, nevedel porozumeť tomu, prečo práve on tu v tejto sviatočnej chvíli stojí.

Bol on ešte od hlavy do päty nevyvečeným vojacom. Koľko sa ešte učiť musí! Nedávno bol ešte slobodný — sám sebe pánom; obrábal si zeme a teraz brozný, bezbraničný strach ho prenasleduje pri každom najmenšom pohnutí a trápi jeho mocnú prírodu prisna vojenská služba.

Teraz bol tu celkom sám; videnie pustých lúk a šuštenie tichého vetru omámilo ho a jako pred nezdravým v žalári, tak i pred neho sa predstavila jeho rodná dedinka.

I tam previeval teraz nočný vetor, i tam sa uhýňaly nad osvetleným kostolom tmavozelené konáre jedlí...

Na jeho tvári neraz sa ukáže výraz neodhodlanosti, pochybnosti... Nezaujímajú ho tieto steny! Táto zbraň! Čože je jeho do týchto mnohých lúk?...

Ale si zas pomyslel a prišla mu na rozum skutočnosť, vedel, že kde je. Zas sa skloní nad zbraň a dumá sám v sebe...

Nedaleko od tohoto miesta, kde strážnik stojí, na stene sa ukáže čosi tmavého, je to hlava jedného človeka... Uprehlík pozre na lúky, do diaľky, ta ďaleko, kde mu kynie hora... Prsá sa mu dvíhajú následkom ťažkého dýchania, zmocňuje ho čerstvý vzduch noci. Rukami sa mocne drží a pomaly... potichúčky... spúšťa sa po stene.

Hlas zvonov sa zas ozýva v noci. Dvere kostola sa otvorila, a svätý spev processie počuť. Mladý vojak sa strasia; zloží čákov a spraví kríž na seba... Ale hľa, so sdivhnutou rukou nastrašený, zastane... Uprehlík práve sišiel na zem a v smere krykov uteká.

— Stoj!... Veľký Bože!... Nešťastník!... zakričí strážnik a celý ustrnutý sodvihne zbraň.

Všetko, čoho sa bál, všetko to, čo si on vysvetliť nevedel, jako strachu podobné zdesenie v ňom sa ztriaslo, keď videl, sivo oblečeného uprechlíka.

Chytil zbraň a na uprechlíka mieri. Zas počuje spev a hlas zvonov, jako sa ponad mesto vznáša, do vzduchu vystupuje a do diaľky odnáša tie sviatočné slová:

— Ježiš vstal z mrtvých!

Ozve sa náhle výstrel. Slabé, zúfalé vzdychanie počuť, potom sa všetko utiši, práve tak jako bolo predtým...

Len v diaľke, tam za pustými lúkami, slabo, udušene sa ozýva hučanie výstrelu.

HOSPODÁRSTVO.

Vývin poľného hospodarstva.

Poľné hospodárstvo je vo vlasti našej už od století hlavným činiteľom, hlavné závažie jeho do polovice tohoto stololetia záležalo len v tom, že sa toľko urodilo, čo sa doma strovalo, spotrebovalo. Poľné hospodárstvo lepšie neprekvitalo predtým z čiastky pre ustavičné vojny, z čiastky že nebolo dostatočné množstvo pracovných rúk a z čiastky preto, že premávka bola ešte veľmi nedokonalá. Dochovávanie statku bolo hlavným odvetvím poľného hospodárstva a cena vyvezeného statku značne prevyšovala cenu vyvezeného obilia, čo ledvaj presahovalo jeden million zlatých.

Dôroba a vývoz zbožia už v prvej polovici tohoto stololetia začala zkvitať. — najhlavnejší obrat v tomto obľade tvorí rok 1848-my. keď bola zem vymanená. K tomuto prijde stály vývin premávkových prostriedkov

čo zapríčinilo taký vývin poľného hospodárstva, že Uhorsko bolo prvým činiteľom v zaopatrení Európy zbožím.

Vzdor tomu ale, že sa naše poľné hospodárstvo tak značne pozdvihlo, neztratilo tú starú známku, ktorá sa javí vo veľkých protivách, a je následkom z čiastky prírodných pomerov, z čiastky dejepisného, historického vývinu.

Dejepisný vývin zapríčinil, že sú u nás pozemky tak nerovnomerne rozdelené, že ešte aj dneska nachádzame panstvá, ktoré siahajú na celé míle — tak zvané latifundia — a tieto spolu s veľkými a malými panstvami vývodí, kdežto za príchod slúžiacich stredných majetkov je nepomerne málo. V našich pomeroch panstvo vyše 1000 jutár možno považovať za veľké panstvo, kdežto panstvá vyše 10 tisíc jutár je už tak zvané latifundium a tieto dve kategórie zaujímajú asi 40 percentov celej pôdy.

Do 30 jutár siahajúce malé a sedliacke statky zaujímajú tiež značnú čiastku krajiny asi 32 percentov a keď k týmto pripočítame do 200 jutár obsahujúce malé stredné statky, ktoré v našich pomeroch možno tiež len za malý statok považovať, k tomu konečnému výsledku prídeme, že sa v rukách veľkých pánov nachádza 40 percentov, malí statkári majú 46 percentov a v rukách stredných statkárov nachádza sa len 14 percentov zeme.

Veľké a stredné panstvá ležia riadne v jednom kuse, malé statky sú ale zväčša tak roztratené v chotári obce, že zvlášte na Horniakoch a v Sedmohradsku nepatria medzi zriedkavosti také 20—30 jutrové statky, ktorých pozemky ležia na 20 miestach.

Vývinu poľného hospodárstva veľmi je na prekážke, že je mnoho takých obcí, ktorých chotár je nepomerne veľký. Takéto obce najdeme zväčša na Dolniakoch, kde chotár jednotlivých obcí obnáša 6—8—10 míľ, ba sú mestá, jako Debrecín a Szabadka, ktorých chotár obnáša 14—17 kvadrátových míľ.

Že sa v takýchto okolnostiach poľné hospodárstvo nemohlo lepšie, intenzívnejšie vyvinúť, netreba veľmi dokazovať. Ponevadž zeme veľmi ďaleko ležia od obcí, nemožno ich ani tak obrábať, jako keby ležali na blízku.

Následkom dejepisného vývinu je ďalej aj to, že je vo vlasti našej veľmi mnoho viazaných majetkov, jako sú kňazské, štátne, obecné, tieto zaujímajú 34 percentov tedy tretinu všetkých zemí.

Nie nenie tak istým znakom, že naše poľné hospodárstvo napreduje, jako dvíhanie sa cien pozemkov. O minulých storočiach ani nehovoriac, keď pozemky na mnohých vidiekoch nemaly skoro žiadnej ceny, ešte len aj pred 1848-mym r. žirne polia okolo Tisy bolo dostať jutro sedliackych zemí za 30—40 zlatých, panské zeme ale stály 50—60 zl. jutro, dnes už vďačne dajú za tieto zeme 300—400 zlatých. Na počiatku 70. rokov šacované boly pozemky na 4 tisíc millionov zlatých, dnes ale obnáša hodnota ich 10 tisíc millionov zlatých.

Ešte značnejšie sa pozdvihla árenda od prenájmu zemí: kde v 60. rokoch platili za jutro zeme 1—2 zl.

árendy, tam teraz vďačne platia 12—15 zl. za väčšie panstvá, za menšie, lepšie zeme platia aj 30—40 zl. ročitej árendy od jutra. Toto dvíhanie sa árendy okrem stupňovitého množenia sa príjmov z pozemkov zapríčinila aj tá okolnosť, že sa počet árendátorov značne rozmnožil.

K tomu, že sa cena pozemkov tak pozdvihla dozaista prispela aj tá okolnosť, že sa uhorský ľud veľmi rád zaoberá s poľným hospodárstvom a veľmi prírne k zemi.

Následok tohoto je ten, že sa väčšia čiastka obyvateľstva, asi 60 percentov, zaoberá s poľným hospodárstvom, a keď vezmeme do povahy aj okolo poľného hospodárstva zamestnaných robotníkov, sme možno tvrdiť, že z poľného hospodárstva žijú u nás $\frac{3}{4}$ obyvateľstva.

Na ľudnatejších vidiekoch, menovite na Horniakoch a v západných stoliciah Uhorska tedy skutočne je aj toľko pracovnej sily, koľko sa požaduje k lepšiemu obrábaniu zemi. Tam dostávajú chlapi v jaseň a na jar 50—60 krov, v lete 70—90 krov mzdy. Kdežto v menej zaľudnatých krajoch, menovite kde sa nachádzajú rozsiahle veľké panstvá často nastane núdza o robotníkov, ktorú možno ale len v lete cítiť, keď chlapovi platia aj 2 zl. na jeden deň, kdežto v zime niet tam žiadnych zárobkov.

Núdzu o robotníkov na Dolniakoch nezapríčinuje vlastne to, žeby nebol dostatočný počet pracujúcich rúk, lež tá okolnosť, že sú poľno-hospodárske práce zle rozdelené.

(Pokračovanie nasleduje.)

Jubiläum kardinála Schlaucha. Mesto Veľký Varadín zvolilo kardinála Schlaucha jednohlasne za čestného meštana z tej príležitosti, že kardinál Schlauch bude sláviť dňa 2. mája 50ročné jubiläum svojho kňazstva. V deň jubiláuma pozdraví kardinála mesto cestou deputácie, ktorá mu pri tejto príležitosti oddá diplom čestného meštanstva. — Veľkovaradínsky arcibiskup Laurenc Schlauch, z príležitosti svojho jubiláumu päťdesiatročného kňazstva složil 100.000 zlatovú základinu na ciele výučby v svojej diecése.

Vyznačený ministerský predseda. Kráľovná portugalská meškala v jaseň minulého roku v Budapešti. Na pamiatku svojho pobytu a Budapešti darovala teraz ministerpredsedovi bar. Desiderovi Bánffymu veľký kríž rádu Nilla Viciosa.

Zlatá omša nitrianskeho biskupa. Nitriansky biskup Imrich Bende bude slúžiť svoju zlatú omšu dňa 8. septembra. V ten deň bude tomu päťdesiat rokov, že jako posvätený kňaz slúžil svoju prvú omšu v Baji.

Arciknieža Jozef August v Budapešti. Arciknieža Jozef August prišiel so svojou manželkou arcikňaznou Augustou do Budapešte a zosadol v budínskej palote arcikniežata Jozefa. Arcikniežací pár tu stráví veľkonočné sviatky a potom odcestuje na niektoré panstvo, lebo sa vo famílii očakáva radostná udalosť rodinná.

Dvadsať tisíc zlatovú fundáciu — ako z Nového Mesta nad Váhom píše — složil Anton *Majovsky*, pápežský pralát. Úroky tejto fundácie majú sa rozdeliť každoročne na miestne dobročinné ciele. Zastupiteľstvo za veľkodušný dar sa poďakovalo cestou viac členovej deputácie.

Obežník knieža-primasa. Klaudius Vaszary nedávno rozposlal svoj tretí obežník. Tento obsahuje reč kniežat primasa povedanú na valnom shromaždení sv. štefanškého spolku, niekoľko ustanovení o ceremonii, zmeny v eklesii a menoslov minulého roku podporovaných cirkví. Dľa tohoto vydal knieža-primas na podporu cirkví behom minulého roku 10.395 zlatých.

Smrť jedného panujúceho knieža. fa. Fridrich Franc III. panujúci veľkoknieža mecklenburg-schwerinský zomrel v Cannese na porážku. Zomrelý žil 54 rokov. Povráva sa, že nezomrel prirodzenou smrťou.

Odhalenie pomníka v Čaci. Mestečko Čaca rozhodlo, že na pamiatku millennia postaví pamätný stĺp na námestí mesta. Pamätník bol hotový už v jaseni, ale jeho odhalenie pre vtedy nastávajúce volby a náhle neprajné počasie muselo byť na tento rok odložené. Teraz, ako sa sdeľuje, pomník odhalia hneď po odhalení sochy v Prešporke medzi 20. a 30. májom a na slávnosti dá sa zastúpiť i vláda daktorym svojím členom.

Štátne vinice v Ostrihome. Cieľom spustošených viníc v ostrihomskej stolici uzavrela vláda, že vystaví v Ostrihome viničnú školkú, pod tou podmienkou ale, že mesto daruje na tento cieľ 20 jutár poľa. Mestská rada to i povolila.

Rumuni si žiadajú štátne školy. Na zasadnutí stoličného výboru aradskej stolice predostrel školdozorca tú žiadosť zastupiteľov jednotlivých rumunských obcí, že chcú štátne školy. Obce nabíadajú i pomoc so svojej strany, sľubujú, že v páde potreby ony samé vystavia školy, ktoré ale chcú mať soštatnené. Nuž hľa, Rumuni vedia, ako sa osвета najlepšie dvíha

Ukradnuté klenóty. V Prešporke do paloty grófa Ivana Draskovicha vlámal sa dosavád neznámy zlodej a ukradol šperkov v cene 15.000 zlatých. Zlodeja už chytili v Miškovci. Menuje sa Leopold Gelbmann.

Pre oslavovanie Lepsényiho. Proti Zoltánovi Biró a kaplánovi Jozefovi Janda štátne zástupníctvo pozdvihlo tlačovú pravotu pre verejnú pochvalu Lepsényiho, ktorý bol urazil jeho veličenstvo a preto i pol roka sedel vo väzení v Segedíne. Delegovaná debrecínska porota tieto dni zaoberala sa s pravotou. Kaplán Janda počas pojednávania ako P. H. píše, bránil sa tým, že je on vzdor tomu, že hovorí a píše nie Slovákom ale Maďarom a že sa len *níhodou* narodil na Horniakoch. Porota potom odsúdila Biróva na zaplatenie 100 a Jandu na 50 zlatých peňažnej pokuty.

Smrť. Ján Hostinský, predseda prešporského súdu a bývalý kraj. vyslanec II. prešporského okresu zomrel dňa 8. t. m. Hostinský sa narodil roku 1821. v Malých Topolčanoch. — Ján Moczkovcsák, ev. farár v B. Bystrici zomrel 11. t. m. v 52. roku svojho života.

Kradež obrazov. Nedávno, jako sme písali, ukradli z uhorskej krajinskej obrazárne dva obrazy, jeden od povestného maliara Murillo. A asi v tom istom čase zmiznul jeden drahocný obraz tohože umelca z viedeňského museumu. Teraz sdeľujú z Madridu, že z tamejšej kráľovskej obrazárne ukradli tiež jeden obraz z jestvujúcich najvzácnejších malieb Murilla, ktorý ten výjav zobrazuje, ako sv. Anna vyučuje malú Mariu. Musia to teda byť drahé obrazy, keď ich zlodeji kradnú najradšej.

Pekný skutok. Otto Jakobs obyvateľ košický daroval tamejšej štátnej reálke päťtisícovú základinu tým cieľom, aby z úrokov tejto summy dostávali hodní žiaci príspevky na cestovanie. Jakobs bol minulého roku 12 žiakov reálky vypravil do Budapešte na výstavu.

Nemecký minister pošty. Henrik Stephan zomrel v Berlíne v 66. roku. Stephan si vydobil na poli poštovej dopravy nesmrteľné zásluhy; od neho pochádzajú všetky novšie zariadenia, ktoré si celý vzdelaný svet osvojil.

Vyslanec zlodejom. Vo Viedni — ako známe — zvolili antisemiti za ablegáta Karola Mittermayera, o ktorom hovorili, že tento ešte ako kellner ukradnul jednému chlapcovi strižku z lósu, na ktorú vybral veľkú summu. Iný raz že ukradnul tobolku s peniazmi jednému svojmu kollegovi, kým tento spal. Kellner-ablegát zapravotil preto istého Schuchmayera, ktorý ale ukázal počas pojednávania viac listov, v ktorých Mittermayer soznáva, že kradol. Ponevác Mittermayer uznal pravdivosť týchto listov, je záležitosť preložená k trestnému súdu.

Zaslúžený odpočinok. V iglovskej r. k. ľudovej škole slávil pekný sviatok. Karol Kozmund, učiteľ, odobral sa po 44ročnom zdarnom učiteľskom účinkovaní do odpočinku. Ústav, ktorému 38 rokov slúžil, prekvapil ho milou oslavou.

Špatný hosť. Do Budatína pri Žiline prišiel tieto dni istý Bonda z Turca na návštevu ku svojmu švagrovi ktorý je železničným strážnikom. Sotva sa Bonda trochu zobrial, nastala medzi švagrami svada a Bonda prišiel do takej zlosti, že strážnikovu ženu nožom ťažko poranil. Bonda sedí vo väzení kde očakáva zaslúžený trest.

L'udský život pre jednu zápaľku. V jednej obci pri Temešvári sa dvaja gazdovia povadili pre jednu zápaľku. Jeden z nich sa hnevu natoľko dal zachvátiť, že nožom popichal svojho súdruha. Tento sklesnul a onedlho zomrel. Ohavného človeka uväznili.

Povolanie urlaubovaných vojaci. Z nariadenia spoločného ministra vojenského je vo zvyku, keď je riadny počet mužstva pri plukoch prevýšený, pustiť na urlaub tých aktívne slúžiacich vojakov, ktorí už vyplnili druhý rok vojenskej služby. Títo urlaubovaní vojaci sa v mnohých prípadoch i ozenia, založia si domácnosť, bez toho aby počítali na to, že po niekoľko mesiacoch, keď riadny počet mužstva pri plukoch klesne, znova budú musieť obliecť vojenský mundúr a vyslúžiť si i ten tretí rok. Tento zvyk je chybný, jako chybní sú i tí vojaci, keď sa ozenia a týmto si nepríjemnosti sami sebe množia. Takýmto len na istý čas urlaubovaným vojakom najlepšie by bolo zakázať ženbu v ich vlastnom prospechu.

O menený učiteľ. Florian Konrády, učiteľ a organistu v Hidaši (prešp. st.) obdržal za svoju neunavnú činnosť na poli výučby 50 zlatých odmeny od ministra výučby.

Obetivý nádenník. Jedna slúžka v hlavnom meste hodila sa do Dunaja. Vidiac to jeden v blízkosti stojaci nádenník, skočil za ňou a i podarilo sa mu ju zachrániť. Meno smeľého nádenníka je Július Schmid.

Nešťastie na výstavišti. Jedna stena hospodárskeho pavillonu, ktorý teraz rúcajú, spadla a pochovala pod seba tri nádenníky. Ostatní robotníci pribehli hneď, ale podarilo sa im len jednu zachrániť, druhé dve boly už mrtvé. Policia pre nedbalosť zatkla istého Tontana.

Nešťastie v bani. V bani pri Miškovci zarútila sa vrstva zeme a usmrtila dvúch robotníkov, z ktorých bol jeden ocom siedmych detí a druhý deväťnásťročný mladík. Ostatní spozorovali rúcanie sa a zavčasu pribehli na pomoc, ale už len znetvorené mrtvoly vykopali.

Pálenie mrtvol v Uhorsku. Vo Viedni jestvuje spolok „Flamm,“ ktorého účelom je zaviesť pálenie mrtvol. Spolok uzavrel, že sa bude starať o založenie podobného spolku v Prešporku alebo v Budapešti. Spomenutý spolok chce dosiahnuť i to, žeby pálenie mrtvol bolo lacné a žeby sa pri pálení i trúchliace obecnosť mohlo súčasniť. Pálenie mrtvol prevádzajú teraz v nemeckom meste Gote.

Advokáti medzi sebou. Pri okresnom súde v Nagyhalmágye (aradská st.) advokáti Štefan Román a Ján Jelí počas obrany svojich stránok sa začali tak tleť paliciami, že ich sudca od privolaného žandára dal vyviešť na ulicu. Tu pokračovali v bitke, ba Román vyťahoval i pištoľ na svojho protivníka, ale mu ju zbehnúvši sa ľudia vykrútili z ruky.

Železničné nešťastie. Jeden rýchlovlak dorazivši tieto dni na stanicu Kissebes, prišiel na nepravé šiny a vyšinel sa z koľají. Lokomotíva a tri vozne sa prevrátili a polámaly. Vodič lokomotívy a kurič sa tak zachránili, že na čas vyskočili z vlaku, tak šťastne, že sa im nič nestalo. Jeden konduktor ale utrpel tak nešťastné poranenie, že onedlho zomrel.

Motorové poštové vozy. Vývin poštového obehu pokračuje v prekvapujúcich rozmeroch. Poštovná direkcja chce uviesť motorové poštové vozy a na prábu chodí už jeden po budapeštianskych uliciach. Pekne vyzerá, má výborný mechanizmus a prejde za hodinu 14 kilometrov ale sa beh dá zrýchliť až na 25 kilometrov. Jestli sa dokáže byť cieľu primeraným, zamenia d savadne poštové vozy samými motorovými.

Nešťastie v kostole. Veľké nešťastie udalo sa tieto dni vo francúzskej obci La Brousse. Zrútila sa klenba chrámová práve pod omšou. Sedem žien a jeden mužský prišlo o život a tridsať dievčat bolo ťažko raneno.

Besný pes. V Očovej vo zvolenskej stolici nedávno besný pes pohryzol pätnástich ľudí, ktorí na miesto toho, žeby sa boli obrátili ku lekárovi o pomoc, dali sa „liečiť“ kopanickému mastičkárovi. Slúžnovský úrad dal mastičkára zavreť a pohryzených poslali do Pasteurovského ústavu v Budapešti.

Kto ukradol milióny? To je teraz otázkou v Belgicku. Brüsselská polícia totižto zatkla všetkých správcov a úradníkov baní v Jemappe, pretože z pokladnice zmizly dva milióny frankov. Či je to krádež alebo defraudácia, ešte nevedieť.

Dvaja cestovatelia. Nedávno na železničnej stanici v Rábe vysadol na výchlovlak jeden elegantne odený

pán a vo vozni pozdravil dôstojníka od dragónov, ktorý tam už sedel pri okne. Dôstojník sa nepočakoval, robil sa mrzutým, že ho prichodiaci pán vyrušil a konečne vyložiac nohu na protejšie sedadlo, otieral si čižmy o šaty elegantného pána. Elegentný pán ale na odvetu otieral si svoju obuv o červené nohavice dragónove. Dôstojník zvolal: „Dolu tie hnáty!“ — Pán odpovedal: „Ráďte, prosím, vy prv nohy složiť!“ — A otieral si svoju obuv ďalej o mäkké červené súkno. Dragón pripnul si šablú a zaštrngal ňou. Elegantný pán vyťahol revolver a šťukal ním. A medzi tým oba si otierali obuv o šaty jeden druhého. Lež na jednej stanici neďaleko Budapešte otvorily sa dvere a do vozňa vstúpil istý plukovník. Dragónsky dôstojník salutoval, ale plukovník si ho nevšimnul, lež spešne prikročil k elegantnému pánovi s uctivým pozdravom: „Jaká to česť, Excellencia, a šťastná náhoda“, hovoril, „dovoľte mi, prosím!“ Plukovník si sadol k elegantnému pánovi a dôstojník náhle vstal, aby sa ztratil. Zriedkakedy bolo vraj vidieť tak dlhý nos a tak tichučkého dragóna, jako bol tento, keď videl pokloniť sa plukovníka elegantnému pánovi.

K O B V E S E L E N I U .

C h c e s a v y r o v n a ť .

Cigán: Meldujem poslušne pán kapitáň, ja sa s mojím nepriateľom idem vyrovnat.

Kapitáň: A či vieš, ktorý je tvoj nepriateľ?

Cigán: Poslušne prosím pána kapitáňa, vyrovnám sa so všetkými.

*

V ž d y c i g á ň o m .

Rychtár: Cigán! tvoj kôň bol v Suhajdovom ovisi, urobil 2 zl. škody.

Cigán: To je nie pravda. Pán rychtárko! akože by ša mój kôň špratal do ovša? Nech Suhajdu pokutujú preto, že jeho ovos šiel do môjho koňa!

*

— M á k l ú ě .

„Pán rector, pán rector!“ vreštal chlapec celkom zadychčaný za rectorom.

„No, čože sa stalo, ty pochábel?“

„Pán rector udrel hrom do organu!“

„Ale netrep do sveta, ty haraburda, veď vari mám kľúč od chóru.“

Budapeštianska bursa a úradným značením cien dňa 15. aprila.

O b i l i e	Jakosť dla bekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere	Peniaze		Cenne papiere	Peniaze		Tovar
		od	do			Tovar			Tovar	
Pšenica banátska	77-81	7.70	7.95	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4125.-	4250.-	
peštianska	77-81	7.65	7.90	Uhorská zlatá renta 4%	122.00	122.75	Pešt. uh. kupec. b.	1183.-	1185.-	
stoínobebradská	77-81	7.70	7.90	korunová renta 4%	99.20	99.50	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	7900.-	7950.-	
Raž žitoj	70-72	6.10	6.20	Uhorské regálové úpisy 4 1/2%	100.25	101.25	Šalgó-tarjanska baňa na uhlie	570.-	575.00	
Jačmeň na krm	60-62	4.10	4.35	premiové úpisy	152.00	153.00	Záložné listy.			
na pátku	62-64	4.80	5.80	Uhorská tisko-segedínska požička 4%	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverového ústavu 5%	101.00	102.00	
na várku	64-66	6.50	8.00	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	122.25	123.50	Uhorského úver. záložného ústavu 4 1/2%	100.50	101.00	
Ovos	39-41	5.80	6.10	vyvážkové úpisy 4%	102.25	103.-	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	100.-	101.50	
Kukurica	73	3.60	3.70	Spoločná požička v bež. peniazoch 4 1/2%	101.00	102.00	Peniaze.			
Prosno		4.90	5.20	Žreby.			Cisársky dukát	5.65	5.69	
Repica				Spolku „Jó sziv“	3.40	3.80	Dvadsať-frankovník	9.50	9.53	
Datelinové semá, luc.		42.00	48.00	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.25	58.50	
červené		25.-	28.-	Rakúskeho	20.50	21.00	Striebro			
Svinská masť peštianska		55.-	56.00	Bazilika	6.25	6.50				
vidiecka										

Knihlaďiareň Viktora Horuyánszkého v Budapešti.